

Факультет психології

(повне найменування інституту/факультету)

Інституту математики, економіки і механіки ОНУ ім.І.І.Мечникова

Кафедра загальної психології та психології розвитку особистості

(повне найменування кафедри)

Д и п л о м н а р о б о т а

на здобуття ОКР «Спеціаліст»

(освітньо-кваліфікаційний рівень)

на тему: **«Креативні особливості особистості студентів педагогічного
училища»**

"Creative features of the person students of pedagogical college"

Виконала: студентка заочної форми навчання
напряму підготовки **7.030102** Психологія
ВАДАТУРСЬКА Юлія Сергіївна

(прізвище, ім'я, по-батькові)

Керівник:

к.п.н., доцент Артюхіна Н.В.

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

(підпис)

Рецензент

(науковий ступінь, вчене звання, прізвище та ініціали)

Рекомендовано до захисту:

Захищено на засіданні ДЕК № 5

Протокол засідання кафедри

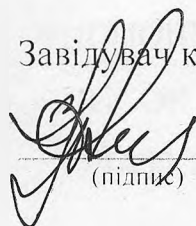
Протокол № 22 від 17.06.16 р.

№ 7 від 18.05.2016 р.

Оцінка добре / с / 80
(за національною шкалою, шкалою ECTS, бали)

Завідувач кафедри

Голова ДЕК

(підпис)

Курочка Ю.
(прізвище, ініціали)

(підпис)

Курочка Ю.
(прізвище, ініціали)

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ I. ТЕОРЕТИЧНИЙ АНАЛІЗ ПРОБЛЕМИ КРЕАТИВНОСТІ ТА ОСОБЛИВОСТЕЙ РОЗВИТКУ ОСОБИСТОСТІ У ЮНАЦЬКОМУ ВІЦІ.....	6
1.1 Поняття творчості та креативності.....	6
1.2 Креативні особливості особистості.....	9
1.3 Види творчості та їх особливості.....	17
1.4 Особливості розвитку особистості у юнацькому віці.....	24
Висновки до I розділу.....	37
РОЗДІЛ II. МЕТОДИ І ПРОЦЕДУРИ ДОСЛІДЖЕННЯ.....	39
2.1 Організація дослідження, опис вибірки випробуваних.....	39
2.2 Опис методик дослідження.....	39
Висновки до II розділу.....	47
РОЗДІЛ III. ЕМПІРИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ КРЕАТИВНИХ ОСОБЛИВОСТЕЙ СТУДЕНТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО УЧИЛИЩА.....	48
3.1 Дослідження невербальної креативності за допомогою методики Е. П. Торренса.....	48
3.2 Дослідження самооцінки творчого потенціалу особистості за методикою Фетіскіна Н.П., Козлова В.В., Мануйлова Г.М.....	50
3.3 Дослідження соціальної креативності особистості за методикою Фетіскіна Н.П., Козлова В.В., Мануйлова Г.М.....	53
3.4 Дослідження особистісної креативності за методикою Е. Е. Тунік.....	55
3.5 Якісний аналіз креативних особливостей студентів педагогічного училища.....	60
Висновки до III розділу.....	74
ВИСНОВКИ.....	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ.....	79
ДОДАТКИ.....	84

ВСТУП

Актуальність дослідження. У наш час проблема творчості стала настільки актуальною, що дійсно вважається «проблемою століття». Не можна сказати, що проблематика творчості була обійдена увагою дослідників. Більше століття її розробкою займаються психологи. Ще раніше механізм творчості намагалися зрозуміти філософи, історики, лінгвісти, вони багато зробили для накопичення та узагальнення матеріалу з історії відкриттів. Але, незважаючи на це, феномен творчості довгий час вислизав від точного психологічного експерименту. У численних дослідженнях нагромаджено багато емпіричних фактів, однак творча особистість залишається незрозумілою і непередбачуваною. У результаті склалася поширена думка, що проблема творчості є недосяжною вершиною для психологічної науки, оскільки пов'язані з творчістю складні процеси не піддаються науковому вивченню. Втім, суспільний та науковий інтерес до діяльності, поведінки, особистого життя творчих людей залишається надзвичайно гострим. Зумовлено це тим, що від творчих людей очікують зрушень у розвитку науки і житті суспільства, на них покладають великі надії. На межі XIX - XX століть почала складатися «наука про творчість»; «теорія творчості» або «психологія творчості», як спеціальна галузь досліджень. Ситуація науково-технічної революції другої половини XX століття створила умови, що відкривають новий етап розвитку досліджень творчості. Проблемою дослідження феномену творчості займалися: В.М. Бехтерев, А. Пуанкаре, В.І. Вернадский, Б.М. Кедров, П.Л. Капица, О.Н. Лук, Я.О. Понамарьов, С.Ю. Степанов, М.Р. Ярошевський, В.А. Моляко, В.А.Цапок, Р.М.Грановська, В.Я.Кан-Калик, Н.В.Кузьмина, та інші.

Нині вивчення творчості та її зв'язків з особистісними рисами являється перспективною галуззю психології. Зазначені обставини визначили вибір теми дослідження та основних напрямів її розробки.

Мета роботи: визначення креативних особливостей студентів педагогічного училища.

Об'єкт дослідження : психологічні особливості особистості.

Предмет дослідження : креативні особливості студентів педагогічного училища.

Задачі дослідження:

1. Провести теоретичний аналіз наукових джерел з проблеми креативних особливостей особистості.
2. Здійснити емпіричне дослідження невербальної креативності, соціальної креативності, самооцінки творчого потенціалу і особистісної креативності студентів педагогічного училища.
3. Визначити креативні особливості студентів педагогічного училища.

Задля вирішення поставлених завдань, відповідно до мети об'єкта та предмета дослідження були використанні наступні **методи дослідження:**

Теоретичні: аналіз, синтез і узагальнення результатів теоретичного аналізу наукових джерел.

Емпіричні:

1. Методика діагностики рівня невербальної креативності. Е. П. Торренс.
2. Тест самооцінка творчого потенціалу особистості. Фетіскін Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М.
3. Методика визначення соціальної креативності особистості. Фетіскін Н.П., Козлов В.В., Мануйлов Г.М.
4. Методика діагностики особистісної креативності (Е. П. Тунік).

Дослідження креативних особливостей було проведено серед студентів педагогічного училища міста Одеси другого курсу спеціальностей: «Освіта молодших школярів» та «Дошкільна освіта».

Структура роботи. Робота викладена на 82 сторінках основного тексту, містить 8 таблиць, 4 рисунки. Список використаної літератури складається з 68 джерел.

ВИСНОВКИ

На основі проведеного нами експерименту можна зробити такі висновки: У цій роботі нам вдалося можливість розглянути актуальну проблему розвитку творчих здібностей та креативності у студентів.

Отже були виконані такі задачі:

1. Окремо був проведений теоретичний аналіз наукових джерел з проблеми креативних особливостей особистості.

2. Здійснене емпіричне дослідження невербальної креативності, соціальної креативності, самооцінки творчого потенціалу і особистісної креативності студентів педагогічного училища.

3. Були визначені креативні особливості студентів педагогічного училища.

Розвиток творчого мислення людини здійснюється в процесі його цілеспрямованої діяльності. Без цього неможливе ні глибоке засвоєння наукових знань, ні вироблення вміння самостійно використовувати їх на практиці. Самі по собі знання не служать достатньою підставою для включення молодшої людини в самостійне життя. Освіта повинна сформувати особу, здібну до плідного соціального життя.

У педагогічній практиці існує ряд об'єктивних труднощів, що виникають в процесі формування світогляду студентів. Одним з них є факт того, що більшість педагогів не готові вести роботу по формуванню світогляду студентів відповідно до цілісної структури наукового світогляду. Окрім того, економічні реалії сучасного суспільного життя створюють виховну середу, що формує основні світогляди, далекі від загальнолюдських цінностей.

За сприятливих умов (якщо середа дозволяє безперешкодно розвиватися індивідуальності) зробити відкриття може кожен, незалежно від освіти, соціального положення, віку або полу. Більш того, для цього навіть не

треба бути генієм. Дослідження показали що займатися творчою роботою здатна будь-яка людина з нормальним рівнем інтелекту.

Розробляючи проблеми організації навчання творчості і вирішенню творчих завдань, необхідне знання особливостей творчої особи. Лише сукупність внутрішніх зв'язків і зовнішніх умов формує певні властивості психіки.

Ми вважаємо, що особливостями творчої особи є: нейрофізіологічна структура мозку, що визначає переважання внутрішньої обумовленості над зовнішньою (ознаки самої системи); психологічна (енергетична) самота (умови взаємозв'язку системи з іншими системами, соціумом); приналежність домінантній ідеї (співвідношення з надсистемою).

Творчість можлива лише тоді, коли умови несуть системний характер.

Таким чином для підвищення креативності студентів необхідно забезпечити необхідні умови для розвитку творчого потенціалу (свободу творчості, творче спілкування з іншими студентами, творчу обстановку у кабінеті).

Для підвищення креативності та творчих здібностей студентів також необхідно проводити психологічні тренінги та корекційно-розвиваючі методики у вільний від занять час.

Креативність підвищує короточасна зміна роду діяльності, тому студентам треба запропонувати участь у будь-якому масовому заході, залучити до активної діяльності у неформальному житті навчального закладу та давати додаткові завдання на розвиток уяви.

Навик креативного мислення можна розвивати абсолютно так само, як і будь-який інший. Питання лише у навчанні навичку, в подальшому вживанні на практиці і упевненості в собі. Для розвитку свого творчого потенціалу необхідно:

1. Дотримуватися дисципліни, організованості і систематичності в роботі. Виконувати усе вчасно, брати завдання важче, ніж зазвичай.

2. На кожну задачу знаходити як можна більше неординарних відповідей, а не зупинятися на одній.

3. Задовольняти свою цікавість, дивитися науково-пізнавальні телепередачі, більше читати.

4. Бути сміливими у будь-якій справі, не боятися проявити себе.

5. Більше спілкуватися, проявляти свою комунікабельність.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Абрамова Г. С. “Введення в практичну психологію” – Москва: Видавничий центр “Академія”, 1995. – 312 с.
2. Алексеев Н. Г., Юдін Е. Г. Про психологічні методи вивчення творчості. – М., Наука, 1971. – 284 с.
3. Альтшуллер Г. С., Верткін І. М. Як стати генієм: життєва стратегія творчої особистості. – Мінськ: Білорусь, 1994. – 408 с.
4. Ананьев Б. Г. Человек как предмет познания. – Москва: Сенс, 1968. – 297 с.
5. Асмолов А. Г. Психологія особистості. – М.: Сенс, 2001. – 252 с.
6. Бердяев Н. А. Смысл творчества. Опыт оправдания человека. – М.: Фолио-Аст, 2002. – 224 с.
7. Блом Г. “Психоаналітичні теорії особистості”. – Э.: Изд-во “КСІП” 1996.
8. Богоявленська Д. Б. Психологія творчих здібностей. – М.: ВЦ «Академія», 2002. – 316 с.
9. Бодалев А. А Психология личности, – М.: Наука, 1988.
10. Бодальов А. А. Вершина в розвитку дорослої людини: характеристики та умови досягнення. – М.: Наука, 1988.
11. Болотова А. К., Маркова И. В. Прикладная психология. – М.: Наука, 2001. – 343 с.
12. Брайан К. Интенсивный курс по развитию творческого мышления. – М.: Наука, 2004. – 176 с.
13. Бубнов С. С. Методики диагностики ценностных ориентаций личности – М.: Наука, 1995;
14. Венгер Л. А. Педагогіка здібностей. – М.: Просвещение, 1973.
15. Виготський Л. С. Психологія мистецтва. – М.: Педагогіка, 1987.

- 16.Вишнякова В. Ф. Креативна психологія. Психологія творчого навчання. – Мінськ, 1995.
- 17.Волинська Л. В., Огороднійчук З. В. Вікова та педагогічна психологія: навч. Посіб. – К.: Просвіта, 2001. – 416 с.
- 18.Галин А. Л. Психологічні особливості творчої поведінки. М., 1996.
- 19.Галин А. Л. Особистість і творчість: психологічні етюди. – К.: Кн. вид-во, 1989.
- 20.Гамезо М. В., Домашенко И. А. Атлас по психологии. – М.: Просвещение, 1989.
- 21.Гершензон М. Творческое самосознание. Философские рассуждения о творческом самосознании человека. – Л. Из-во: Беларусь, 1999. – 193 с.
- 22.Головин Словарь практического психолога. – Минск: Харвест, 2001. – 421 с.
- 23.Гончаренко Н. В. Геній у мистецтві та науці. – М.: Мистецтво, 1991.
- 24.Дорфман Л., Мартіндейл К., Емоції, творчість і мистецтво. – Перм, 1997. – 192 с.
- 25.Дружинин В. Н., Шадриков В. В. Развитие и диагностика способностей. – М.: 1991.
- 26.Дружинин В. М. Психология общих способностей. – СПб.: «Пітер», 1999.
- 27.Зденек М. Развитие правого полушария: Углубленная программа высвобождения силы вашего воображения. – М.: Попури, 2004. – 216 с.
- 28.Клименко В. В. Психология творчества, – Киев: Просвіта, 2006. – 329 с.
- 29.Коршунов А. М. Творчество как объективный процесс. Отражение, познание, творчество. – М.: Наука, 2000. – 410 с.
- 30.Кружецькій В. А. Психологія: підручник для учнів педучилищ. – М.: Просвещение, 1980.
- 31.Кулагіна І. Ю. Вікова психологія (розвиток дитини від народження до 17 років): навчальний посібник. – М.: Вид-во УРАО, 1997.

- 32.Лейтес Н. С. Розумові здібності і вік. – М.: Знання, 1984.
- 33.Ломброзо Ц. Гениальность и помешательство. – СПб.: Пітер, 1992.
- 34.Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии. – М.: Наука, 1984. – 383 с.
- 35.Лук А. Н. Мислення і творчість. – М.: Педагогіка, 1976.
- 36.Маклаков А. Г. Общая психология: учебник для вузов. – СПб.: Пітер, 2006. – 416 с.
- 37.Малих С. Б. Основы психогенетики. – М.: Вид-во МГУ, 1998. – 173 с.
- 38.Маслоу А. Нові рубежі людської природи. – М.: Сене, 1999.
- 39.Матюшкин А. М. Мышление, обучение, творчество. – М.: Просвещение, 2003. – 248 с.
- 40.Мерещакова Б. Г., Зинченко В. П. Современный психологический словарь. – СПб.: Пітер, 2006. – 302 с.
- 41.Методики социально-психологических исследований личности и малых групп / Сб. научных трудов под ред. А.Л. Журавлева, Е.В. Журавлевой, – М.: Сене, 1995.
- 42.Методы социальной психологии / Под ред. Е.С. Кузьмина, В.Е. Семенова, – Л.: Просвіта, 1997.
- 43.Моляко В. О. психологія творчої особистості. – М.: Вища школа, 1978. – 379 с.
- 44.Немов Р. С. Психологія. – М.: Наука, 1994.
- 45.Николаенко Н. Н. Психология творчества. – СПб.: Пітер, 2007. – 328 с.
- 46.Пекеліс В. Д. Твої можливості, людина. – М.: Знання, 1984.
- 47.Петровский А. В. Общая психология. – М.: Просвещение, 1986. – 191 с.
- 48.Петровський А. В. Бути особистістю. – М.: Педагогіка, 1990. – 274 с.
- 49.Пономарьов Я. А. Психологія творчості і педагогіка. – М.: Педагогіка, 1976.
- 50.Понок А. Г. Основы практичної психології. – К.: Либідь, 2006. – 371 с.

- 51.Раревич К. М. Психологическая диагностика. – М.: Наука, 2000. – 319 с.
- 52.Рогов Е. И. Психология человека. – М.: Педагогика, 1999. – 284 с.
- 53.Романець В. А. Психологія творчості: навчальний посібник. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
- 54.Рубинштейн С. Л. Проблемы общей психологии. – М.,1973.
- 55.Симонов В. П. Емоційний мозок. М.: Наука, 1986.
- 56.Сиров С. Ю. Словник практичного психолога. – Мінськ: Харвест, 1997.
- 57.Солсо Р. Л. "Что такое творчество? – СПб: Пітер, 2002. – 348 с.
- 58.Сорокина Б. Ф. Психология и философия творчества. – Минск: Беларусь, 2000. – 418 с.
- 59.Сотунська В. А. Социальная психология личности. – М.: Наука 2000. – 301 с.
- 60.Столяренко Л. Д. Основы психологи. – Ростов-на-Дону: Просвещение, 1997. – 254 с.
- 61.Теплов Б. М. Проблеми індивідуальних відмінностей. – М.: Наука, 1961.
- 62.Фетинський Н. П., Козлов В. В., Манутлов Г. М. Соціально-психологічна діагностика розвитку особистості та малих груп. – М.: Сенс, 2002. – 344 с.
- 63.Хьелл Л., Зіглер Д. Теорія особистості. – СПб.: Пітер, 1997.
- 64.Чудновський В. Е. Виховання здібностей і формування особистості. – М.: Знання, 1986.
- 65.Шадриков В. Д. Психологія діяльності і здібності людини: Учеб. посібник. – М.: Изд. корпорація «Логос», 1996.
- 66.Яковлева Е. Л. Психология развития творческого потенциала личности. – М.: Наука, 1997. – 184 с.
- 67.Ярошевский М. Г. Психология творчества и творчество в психологи. – М.: Знання, 2000. – 392 с.

68. Ярошевський М. Г. Проблеми наукової творчості в сучасній психології. – М.: Наука, 1971.